

AYDIN
DOĞAN
VAKFI

Dünya Kız Çocukları Günü Gençlik Çalıştayı Ekim 2025

Sivil Toplum Kuruluşlarına Yönelik Bir Rehber:
Güçlü Kızlar ve Güçlü Yarınlar
için Gönüllü Olmak

Ön Söz

Aydın Doğan Vakfı olarak, 2025 yılı Dünya Kız Çocukları Günü kapsamında UNICEF iş birliğiyle Gençlik Çalıştayı düzenledik. Bu çalıştayda farklı illerden bir araya gelen genç gönüllüler; kız çocuklarının güçlenmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği ve gönüllülüğün toplum için önemine dair fikirlerini paylaştılar.

Çalışmanın sonucunda ise, sivil toplum kuruluşlarına yönelik “Güçlü Kızlar ve Güçlü Yarınlar için Gönüllü Olmak” başlıklı bu rehber hazırlandı. Rehber, gençlerin gözünden gönüllülüğün değerini, etkisini ve sivil toplum için nasıl dönüştürücü bir güç olabileceğini ortaya koymaktadır.

Bu rehberin, sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına katkı sunmasını, gençlerin gönüllülük yolculuğuna ilham vermesini ve hep birlikte daha güçlü yarınlara yürümemize vesile olmasını diliyoruz...

Arka Plan

2025 yılı Dünya Kız Çocukları Günü Konferansına hazırlık sürecinde Aydın Doğan Vakfı ve UNICEF iş birliğinde 48 genç bir araya gelmiş ve gönüllülük ve kız çocukların güçlenmesi konusunda çalışmalar gerçekleştirmiştir. İki gün süren çalışmalar sonrasında ortaklaşarak hazırlanan bu rehber, sivil toplum kuruluşlarında (STK) gönüllülük süreçlerini daha kolay ve etkili hâle getirmek için gönüllü gençler tarafından hazırlanmıştır.

Rehberin amacı, gönüllülerin sürece hızlıca adapte olmasını sağlamak, STK'ların stratejik kararlarını desteklemek, gönüllü çalışmalarını düzenlemek ve geçmiş deneyimlerden öğrenerek benzer hataların tekrarını önlemektir. Kısacası bu rehber hem gönüllüler ile çalışan sivil toplum kuruluşlarına hem de gönüllülere yol göstermesi amacıyla hazırlanmıştır.

Gönüllülük rehberini hazırlayan gençler olarak; **sivil toplumun**, toplumsal fayda yaratmak ve sosyal sorunlara çözüm üretmek için bireylerin bir araya gelmesi olduğunu biliyor; **gönüllülüğün** ise yardım etmenin ötesinde, sorumluluk, dayanışma ve toplumsal katkı anlamına geldiğini düşünüyoruz.

Bu kapsamda gönüllülüğün temel değerlerinin;

- eşitlik,
- kapsayıcılık,
- kalıcılık,
- savunuculuk ve
- ekip çalışması

olduğuna inanıyoruz.

Sivil Toplum Kuruluşlarına Yönelik Gönüllü Mekanizması

● **Nasıl bir ortam?**

Etkili ve anlamlı bir gönüllülük süreci yürütülmesi için iyi yapılandırılmış bir gönüllü mekanizması kurulması gerekmektedir. Bu mekanizma, gönüllülerin kendilerini rahat ve güvende hissettikleri, farklılıklara saygı duyan, kapsayıcı ve eşitlikçi bir ortamda işlerlik kazanabilir. Bu doğrultuda kurulacak gönüllü mekanizmasının gönüllülerin görüşleri ve ihtiyaçlarını dikkate alacak şekilde biçimlendirilmesi gerekmekte ve gönüllülerin yargılanmayacaklarını bildikleri, nezaket ve hoşgörü çerçevesinde çalışabildikleri bir ortam sunulmalıdır.

● **Gönüllülük Sürecinde Neler olmalı?**

Gönüllülerinin gelişimlerinin desteklenebilmesi ve motivasyonlarının sürdürülebilmesi için gönüllülerle açık iletişim kurulmalı, detaylı bir görev tanımı sunulmalı, yürütülen çalışmalarla ilgili düzenli bilgilendirme sunulmalı, mentör desteği sağlanmalı, gönüllülerin kapasitesinin güçlendirilmesi için eğitimler verilmeli ve beceri gelişimleri ölçülmelidir.

● **Düzenlenecek Eğitimler Nasıl Olmalı?**

Gönüllülere verilecek eğitimler, önceliklendirilmiş konulara dair modüller halinde kısa ve anlaşılır olmalı, etkileşimli materyaller ve uygulamalı çalışmalarla desteklenmelidir. Grup tartışmaları, rol canlandırmalar ve proje bazlı ödevler kullanılmalı, güncellemeler ve ek kaynaklarla öğrenme süreci sürekli desteklenmelidir. Ayrıca daha büyük kitlelere ulaşabilmek için akrandan akrana yönteminin de bir araç olarak kullanılması önemli bir yaklaşımdır.

● **Gönüllü Motivasyonu ve Kararlara Katılma**

Gönüllülerin deneyimleri göz önüne alınmalı ve grup liderliği ve koordinatörlük ağları gibi mekanizmalar ile desteklenmelidir. Ayrıca gönüllülerin sahip oldukları yeterliliklere ilişkin gönüllü beceri haritalarının oluşturulması, gönüllülerin yetkinliklerinin bilinmesi ve onların doğru görevlerle eşleştirilmesini kolaylaştıracaktır.

Gönüllülerin emeklerinin karşılığının resmi belgeler ile desteklenmesi (teşekkür belgesi, sertifika vb.) ve motivasyon artırıcı diğer uygulamalar (atölyeler, eğitim, özel gün kutlamaları vb.) gönüllülerin bağlılığını güçlendirecektir. Gönüllülerin sosyal fayda sağlamaya yönelik çalışmalarındaki motivasyonlarının sürdürülebilir kılınması için gönüllü ağlarının kurulması düşünülebilir. Bu hem gönüllülerin kendi gelişimlerine katkı sağlayacak hem de networklerini genişletme olanağı bulacaklardır.

Gönüllülerin sosyal fayda çalışmalarında etkin olarak yer alabilmesi ve fikirlerini açıklıkla ifade edebilmesi için yönetim ve denetim kurullarında temsil edilmesi ve bu alanlarda demokratik süreçlerle görev alması gerekmektedir.

Projelerin sistematik olarak izlenmesi sağlanmalı, bu süreçte gönüllülerin de beceri ve yetkinlikleri kullanılmalıdır. Ayrıca gönüllülerin anketler ve görüşmelerle projeyi / faaliyeti değerlendirmesi sağlanmalıdır. Bu süreç projelerin/faaliyetlerin şeffaf olarak yürütülmesine katkı sağlamasının yanında gönüllünün katılımını güçlendirecektir.

● **Önce Güvenlik**

Gönüllülerin haklarına tam ve eşit şekilde erişebildikleri bir mekanizma içinde çalışmaları için iş güvenliği sağlanmalı, temel ihtiyaçları (yol, yemek vb.) karşılanmalı ve lojistik sorunları giderilmelidir. STK'lar gönüllülerin bu haklarını güvence altına almalı ve gönüllülerin psikolojik ve fiziksel sağlığını korumakla sorumlu olduklarının bilincinde olmalıdırlar. Gönüllüler de kendilerini hassas durumlarda koruma üzerine gerekli eğitimleri almalıdır.

● **Gönüllü Seçim Süreci**

Etkili gönüllü yönetimi, açık iletişim, adil ve şeffaf seçim süreçleriyle sağlanır. Başvuru ve seçim kriterlerinin açıklıkla belirtilmesi, gönüllüden beklenen niteliklerin de benzer biçimde net olması gerekir. Hem başvuru sürecinde hem de proje/faaliyet süresince hedefler gönüllülere açıklanmalı, sorumluluklar netleştirilmelidir. Gönüllü ile çalışacak olan kuruluşun hangi tür gönüllülüğe ihtiyacı olduğunu net olarak adaylara açıklaması (hibrid, çevrim içi vb.) önceden net bir şekilde tanımlanması da faydalı olacaktır.

Gönüllü seçim süreci gönüllülerin motivasyonlarının devamlılığı bakımından tarihsel olarak sınırlanmalıdır ve gönüllü başvuru sonuçları maksimum 40 günde tamamlanmalıdır. Bu süreçte başvuruların cinsiyet eşitliğini sağlayacak biçimde değerlendirilmesi, farklı kimlik ve yönelimlere saygı çerçevesinde ve kapsayıcı bir biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Seçilen ve seçilmeyen adaylara detaylı bilgilendirme sağlanmalıdır.

● **Ebeveyn İlişkileri**

Gönüllülerin etkin katılımının sağlanması için gönüllüler aracılığıyla onların ailelerine ulaşılmalı, bilgilendirici videolar ve seminerlerle yapılan çalışmalar aktarılmalıdır. Gönüllülerin çevrelerinin bilgilendirilmesi yoluyla hem çalışmaların yaygınlaştırılması hem de gönüllülerin STK ile sürdürülebilir bir iletişim kurması sağlanacaktır. Bu kapsamda ailelere yönelik düzenli bilgilendirmeler yapılmalı, aile-genç etkileşimlerini artıracak ödevler düşünülmeli, iletişim numaraları paylaşılmalı, danışma hattı kurulmalı, sosyal medya ve web sitesi etkin şekilde kullanılmalıdır. Ülkemizde mevcut eğitim programlarına gönüllülük modüllerinin eklenmesi konusunda savunuculuk yapılması da uzun süreli politikalar açısından önemli bir adım olacaktır.

● **Sürdürülebilirlik**

STK'ların yürüttükleri projelerin sosyal fayda sağlama amacı taşıdığından hareketle, toplumda yaratılmak istenen bu olumlu etkinin sürdürülebilir olması sağlanmalıdır. Bu kapsamda gönüllünün de sürdürülebilir bir destek vermesinin önü açılmalı ve yukarıda özetlenen gönüllü mekanizmasının etkin bir biçimde işletilmesi sağlanmalıdır.

**Bu rehber, 11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü vesilesiyle
Gençlik Çalıştayında bir araya gelen gençlerin görüşleriyle
hazırlanmıştır.**

Teşekkürlerimizle...

Rehberin hazırlanmasına katkı sağlayan gençler:

Ahmed Nayif
Asya Semanur Terzi
Ayçanur Ayan
Barış Arslan
Batuhan Efe Özkaya
Bedirhan Çoşan
Bedirhan Miraç Kotan
Beren Eseler
Betül Delil
Beyza Yetkin
Beyzanur Bayraktar
Bora Kaygısız
Burak Erdem Altuntaş
Cansu Çetintaş
Davut Çetin
Deniz Küçükbaşlan
Deniz Zeynep Güney
Doğa Şeker
Ecrin Ece Ayaz
Enes Kiliç
Enfal Hergül
Eylül Öner
Gülümser Erikçi
Hakan Rıza Ellek
Hamza Kaan Korkmazyürek
Hasan Hüseyin Öztürk

AYDIN
DOĞAN
VAKFI

Hazal Yavuz
İlayda Tezcan
İlkem Nazlı Uruç
İmer Öksüzoğlu
İrem Çekici
İrfan Karabacak
Kübra Nur Dülgeroğlu
Mehmet Eren Camcıoğlu
Muhammed Kayğın
Murathan Çelebi
Pınar Topçuoğlu
Poyraz Çelik
Rümeysa Akpınar
Semih Emre Eroğul
Sevim Cansu Yağlı
Suche Coşkun
Taha Gürsoy
Tuğba Karataş
Umay Serra Misem Özen
Utku Alp
Zeynep Özdemir
Zülfü Hayat Çınar